TRANSLATING REPETITION IN DRAMATIC DIALOGUE

Ana-Cristina Chirilă Şerban, PhD Student, "Ştefan cel Mare" University of Suceava

Abstract: This article examines specific translation strategies at work in the transfer of a particular type of created oral discourse from English into Romanian. Based on micro-sequences extracted from translated versions of Tennessee Williams' plays, the paper sets out to illustrate how repetitive structures building up dramatic dialogue in source-texts can find direct correspondence or oblique equivalence in target-texts . The focus of the analysis is on „other-repetion" forms and on specific repetitive techniques operated in sequences of the source-dialogue.

Keywords: created oral discourse, conversational features of dramatic dialogue, monological repetition, diaphonic repetition, pragmatic equivalence.

Ne propunem prin prezentul articol o analiză aplicată a a strategiilor adoptate de traducătorii români ai lui Tennessee Williams [1]în diversele secvenţe textuale de *reluare* a unui component al discursului. Repetiţia caracterizează *discursul oral creat* [2](concretizat, în corpusul nostru, în construcţiile *dialogului dramatic*), manifestându-se în *forme involuntare* (ca marcă a ezitării sau procedeu de auto-corectură) sau, cel mai adesea, în forme *intenţionate,* menite să asigure *coeziune textuală* şi să realizeze *mişcări argumentative* sau *strategii conversaţionale*. În piesele lui Tennessee Williams, repetiţia nu funcţionează exclusiv ca marcă a oralităţii. Funcţiilor pragmatico-discursive ale acesteia, i se asociază *valori retorice* proprii stilului autorului, recunoscut ca maestru al lirismului dramatic. Ritmul şi aliteraţia, contrucţiile de tip *polisindenton*, formele paralelismului sintactic sau formele repetiţiei la distanţă (refrenul în *crescendo* sau laitmotivul cu funcţie semiotică) infuzează calităţi poetice unui dialog, care păstrează, în egală măsură, trăsături conversaţionale.

1. Formele auto-repetiţiei

Propunându-ne o abordare pragmatică a analizei traducerii, vom investiga, mai întâi, tehnici de redare impuse de reluarea unui element de către *locutor* în cadrul unei *intervenţii* [*self-repetition; same-speaker repetition* (Norrick 1987: 246); „monological repetition" (Bazzanella 1996: ix)]. Vom viza, cu precădere, *reluări libere intenţionate* ale unui cuvânt sau ale unei sintagme în cadrul unui enunţ sau reluări ale unui enunţ în cadrul aceleiaşi replici.

[1] Variantele analizate reprezintă textele în limba engleză ale pieselor *The Glass Managerie* (Tennessee Williams, *Plays 1937 – 1955*, New York, The Library of America.2000) – TS1; *Orpheus Descending* (Tennessee Williams, *Plays 1957 – 1980*, New York, The Library of America.2000) – TS2; *Cat on a Hot Tin Roof* (Tennessee Williams, *Plays 1937 – 1955*, New York, The Library of America.2000) – TS3. Versiunile româneşti sunt textul Andei Boldur (TT2) şi respectiv textul semnat de Mihnea Gheorghiu (TT2), cuprinse în volumul Tennessee Williams, *Teatru* (1978), şi traducerea Antoanetei Ralian (TT3), inclusă în antologia Tennessee Williams (2010).

[2] Reluările, se înscriu între trăsăturile mimetice ale discursului oral creat, ele constituind, în fapt, fenomene specifice canalului discursiv oral (Bazzanella, 1996) şi, în special, fenomene specifice conversaţiei: "everyday face-to-face conversation thrives […] on repetition. Conversationalists routinely repeat their own words and phrases […]; in addition they echo the wording, rhythm, and entire utterances of their interlocutors" (Norrick, 1987: 245-246).

BDD-V606 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 19:06:53 UTC)

În multe astfel de secvenţe, miza traducerii, din perspectiva unei redări fidele a *intenţionalităţii* locutorului ficţional (dublate de intenţia arhi-enunţătorului), este realizarea unui efect echivalent de *intensificare* (accentuare a unei stări afective sau a unei idei).

Remarcăm, în acest sens, că textele-sursă manifestă o predilecţie pentru formele *repetiţiei imediate, totale, identice.* Textele-ţintă echivalează *efectul amplificator* prin variate *strategii oblice*, traducerea directă constituind o soluţie rar adoptată de traducătorii români:

- redare prin forme ale *repetiţiei sintactice* (*anaforă cumulativă*) şi schimbare a termenului repetiţiei lexicale;

TS1	TT1
Amanda: My hopes and ambitions for you – **just gone up the spout, just gone up the spout** like that. Textul-sursă reia toate elementele expresiei familar argotice *to go up the spout* (de la sensul propriu al termenului *spout* [DER: canal de scurgere, burlan], sensul figurat de „pierdut", „distrus", (*CED*: ruined, lost) < „dus pe apa sâmbetei" (traducerea noastră).	Planurile noastre, ambiţiile mele pentru tine, **toate s-au dus, toate**! Găsind un echivalent al expresiei englezeşti în forma sintetică a verbului „a se duce" (soluţia alternativă fiind expresia „s-au dus pe apa sâmbetei"), TT mută accentul tematic dar recuperează *efectul cumulativ* prin dubla reluare pronominală a subiectului multiplu (termenul repetiţiei lexicale identice devenind *proforma anaforică globalizantă* „toate").

- reformulare sintactică a structurii repetate: redare prin *chiasm*;

TS2	TT2
Beulah: The poor old fellow, the Wop [...] **burned *alive*...Uh-huh! *Burned alive*...** TS marchează grafic efectul de amplificare: Williams semnalează prin litere cursive elementele de *variaţie prozodică* (accentuate prin intensitate crescută a vocii)	Bietul bătrân, bietul Macaronar [...] **a ars de viu...o, oh...de viu a ars ...** Elementul de accentuare *prozodic* este substituit, în mod relevant, de un procedeu stilistic (*trop sintactic*).

- transpunerea *repetiţiei lexicale* (reluare atât a formei cât şi a conţinutului) în forme ale *repetiţiei semantice*[3] (forme ale *scrierii sinonimice*, manifestate prin reluare totală sau parţială a conţinutului, cu schimbarea formei);

[3] Numită *paraphrase* la Tannen (1989: 54) sau *semantic repetition* la Johnstone (1994: 15): „where what is reiterated is the idea or the concept of the original". Ultimul concept înglobează în formele repetiţiei antonimele, hiponimele şi hiperonimele.

BDD-V606 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 19:06:53 UTC)

TS2	TT2
Beulah: The whole nawth shore of the lake was **a mass of flames, a regular mass of flames...** [Repetiţie amplicatoare, cu complinire – determinantul *regular*]	Ţărmul de nord al lacului era tot **o vâlvătaie, o adevărată mare de flăcări...** Primul element al structurii repetate în TS (*a mass of flames*) găseşte un echivalent expresiv în termenul hiperbolizant „vâlvătaie”, în timp ce sintagma cu funcţie de reluare amplificatoare este redată direct, la nivel sintactic, şi prin dublă modulaţie, la nivel semantic: *a regular mass of flames – o adevărată mare de flăcări*. Prin sugestia metaforică (asociată nuanţei hiperbolizante din termenul anterior *vâlvătaie*), soluţia traductivă asigură efecte contextuale superioare originalului.
Pe de altă parte, repetiţia lexicală (tip I de repetiţie) poate apărea ca soluţie traductivă la *auto-reluări semantice*, de tip sinonimic (tip II), cu rol de accentuare.	
Beulah: They rode out there [...] and **set** that place **on fire**! They **burned** the whole thing **up...** [Au dat foc; au ars totul]	Au venit aici călare [...] şi **au dat foc** la **tot**! **Au dat foc** şi a ars **totul...** Formele repetiţiei se impun ca soluţie pertinentă pentru reconstituirea sensului „exhaustiv” construit, în TS, prin asocierea verbului frazal „to burn up” (a face scrum) cu sintagma nominală „the whole thing”.

- echivalenţe ale modalizatorilor cu funcţie de amplificare în *construcţiile repetitive cumulative* (*incremental repetition*);

TS2	TT2
Beulah: We used to go there, *an'* **court up a storm**, ha, ha, **just court up a —storm**! [Repetiţie amplicatoare, cu complinire – modalizatorul *just*]	Obişnuiam să mergem acolo şi **petreceam**, he, he, **cum mai** petreceam! Traducătorul demonstrează o percepţie corectă a valorii contextuale intensificatoare a adverbului *just* (doar), folosit aici ca marcă discursivă. Structura exclamativă cu rol emfatic din TT (*cum*) asigură, în mod similar cu TS, menţinerea contactului şi continuitate narativă.

BDD-V606 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 19:06:53 UTC)

În cazurile în care structurile repetitive cumulative sunt construite, în textul-sursă, pe o schemă de *reluare parţială*[4] la nivelul unui grup nominal, traducerile tind să reducă substantivul englezesc la proforme (*not a single* ***engine*** *– nici măcar una*). Credem că acest tip de soluţie ilustrează orientarea traducerii spre normele operaţionale ale discursului-gazdă (*target-orientedness*), opţiunea traducătorului înclinând spre efecte de fluiditate în secvenţa tradusă (prin mijloace de *coeziune referenţială*, substituite elementelor de *coeziune lexicală* din TS).

TS2	TT2
Beulah: Ha ha ha ha....**Not a fire engine**, **not a single engine**, pulled out of a station that night in Two River County! [...] [Repetiţie amplificatoare, cu complinire – determinantul *single*]	Ha, ha, ha...şi **nici o** maşină de pompieri, **nici măcar una** nu s-a mişcat de la locul ei în noaptea aceea în districtul Two River.

În alte locuri ale textului, varianta de traducere *extinde* / *amplifică* formele autorepetiţiei imediate, parţiale sau totale, obţinând efecte contextuale suplimentare. Relatările *auto-centrate* ale pitorescului personaj Beulah, sunt marcate, în varianta lui Mihnea Gheorghiu, de valori asertiv-expresive intensificate prin subtile inserţii ale profrazei emfatice *da*.

TS2	TT2
Beulah: and those two met like you struck two stones together and **made a fire, yes, a fire**	Şi când s-au întâlnit ei doi, fata cu el, a fost ca şi cum ai fi lovit amnarul de cremene. Au luat foc, **nu alta. Da, da, foc...**
Beulah: And so **I said, I said** to Lady this morning before she left for Memphis to bring Jabe home, I said….	Şi atunci **i-am spus, da, i-am spus** lui Lady azi dimineaţă, înainte de a pleca la Memphis ca să-l aducă acasă pe Jabe, i-am spus …

Restructurarea sintactică (prin fragmentarea frazelor coordonate) şi expansiunea intensificatoare se dovedesc soluţii compensatorii eficiente şi în intervenţiile în care formele *auto-reluării (imediate, totale, modificate*) din textul-sursă realizează mişcări argumentative de contestare.

TS3	TT3
Big Papa: now you think **you're just about to take over, you are** not **just about to take over** a God damn thing […]	acum îţi bagi în cap c-ai **să preiei** tu totu'. Ei bine**,** vreau să-ţi spun că n-ai **să preiei nimic, nici măcar** un pai. […]

[4] Numită şi „repetition with variation" la Tannen (1989: 54) sau *non-exact repetition* la Johnstone (1994: 14).

BDD-V606 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 19:06:53 UTC)

În TS, reluarea totală, modificată prin marca negaţiei, este realizată în cadrul aceleiaşi fraze coordonate, contestarea fiind amplificată prin determinantul expresiv din structura de complinire lexicală (*a God damn thing*)	Efectul adversativ este reformulat în TT prin inserţia conectorului *ei bine* (cu rol de subliniere a opoziţiei de idei şi atitudini), prin reluarea semantică a mărcilor negaţiei (nimic, nici măcar) şi prin simetria antitetică a complinirilor în structurile repetitive: *să preiei totu' – să preiei nimic*.

2. Formele hetero-repetiţiei

Reluarea de către interlocutor a unui element sau a mai multor elemente din intervenţia locutorului este comună în dinamica interacţiunii verbale. Dimensiunea dialogică este sugerată de diversele denumiri atribuite fenomenului, în studiile de limbă engleză: „other-repetition", „second-speaker repetition" (Norrick, 1987) sau „next-turn repetition", „allo-repetition", „dialogic repetition" (Bazzanella, 1996: ix).

Analiza contrastivă întreprinsă în aceste rânduri urmăreşte în ce măsură pot fi păstrate formele şi funcţiile acestui *procedeu coeziv* în traducerea pseudo-dialogului teatral. Ne vom raporta, în consecinţă, la mecanisme cere ţin, în esenţă, de caracterul secvenţial şi interactiv al dialogului, reflectând principii fundamentale de organizare a conversaţiei (precum regulile accesului la cuvânt) şi modele de *structurare preferenţială* a acesteia.

În acest sens, repetiţia de tip dialogal nu poate fi discutată în afara conceptului de *adiacenţă*. Considerate, în unele studii, drept unităţi minimale ale organizării conversaţionale (Goffman, 1981), *perechile de adiacenţă* reprezintă secvenţe de două enunţuri consecutive, produse de emiţători diferiţi, ordonate ca o succesiune de părţi şi structurate astfel încât prima parte reclamă cu necesitate o anumită parte a doua (Ionescu Ruxăndoiu, 1999: 50). *Reluări diafonice* se produc în toate perechile reprezentative pentru această clasă: întrebare-răspuns, salut-salut, ofertă sau invitaţie – acceptare / refuz, afirmaţie – acord / contestare (caz examinat în această lucrare, în cadrul subcapitolului dedicat actelor reprezentative) etc.

Pentru început, vom selecta drept secvenţe ilustrative pentru obiectivele studiului nostru câteva tipuri repetitive în schimbul *întrebare-răspuns*. Folosind drept criteriu de selecţie particularităţile textului-sursă, am constatat că formele *hetero-repetiţiei integrale* sau cele ale *hetero-repetiţiei parţiale* constituie frecvent soluţii de redare pentru răspunsuri-sursă cu formă eliptică. Plecând de la structuri repetitive manifestate în textul-sursă, remarcăm că fenomenul se manifestă şi în sens invers, astfel de strategii constituind opţiuni libere – relevante sau mai puţin relevante – ale traducătorilor, sau fiind impuse de resurse sistemice corelate cu date ale contextului verbal sau maxime conversaţionale.

TS1	TT1
Laura: Where **have you been** all this time? Tom: I **have been** to the **movies**. Laura: All this time at the **movies**?	Unde ai fost până acum? **La cinema**. Atâtea ceasuri **la cinema**?
Secvenţă triadică cu hetero-repetiţie la nivelul fiecărei perechi: întrebare parţială –	Opţiune liberă de redare a răspunsului [am fost la cinema] prin enunţ eliptic, cu pierderi

BDD-V606 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 19:06:53 UTC)

răspuns (have been), răspuns – întrebare *ecou* (mişcare argumentativă de tip *polemic*: contestare indirectă).	stilistice la nivelul *simetriei dialogale* (trăsătură distinctivă a stilului lui Williams, concretizată aici, ca în multe alte secvenţe, şi în unitatea ritmică şi metrică a replicilor).
TS3	TT3
Margaret: since it's so obvious **what they're up to.** Brick: **What are they up to**, Maggie? Margaret: Why, you know **what they are up to**! Brick: No, I don't know **what they are up to**! Margaret: I'll tell you **what they're up to**, boy of mine. **They're up to** cutting you off from your father's estate. Tranzacţie cu *reluări multiple* (element repetat în cinci intervenţii consecutive): afirmaţie – întrebare de *clarificare* – *pseudo*-răspuns (refuz implicit de a răspunde solicitării) – replică de *infirmare* (re-formulare indirectă a întrebării de clarificare) – *pre-secvenţă emfatică* şi răspuns cu rol de *clarificare*.	Margaret: pentru că-i cu ochi şi sprâncene **ce urmăresc ei.** Brick: **Ce urmăresc**, Maggie? Margaret: Ştii foarte bine. Brick: Nu, nu ştiu. Margaret: Atunci am să-ţi spun eu **ce urmăresc**, băieţaş. Să-ţi sufle partea ta din moştenirea lui taică-tu... Opţiune funcţională de omitere a elementului repetitiv din trei intervenţii, cu *pierderi* de efecte contextuale la nivelul mărcilor stilistice ale intensificării: textul-ţintă atenuează nota obsesivă a *mişcării de incriminare* din discursul personajului Margaret şi reduce forţa contestării implicite din replicile lui Brick.

În sistemul sursă, *hetero-repetiţia parţială* se manifestă frecvent (constituie un tipar sintactic) în perechea întrebare totală – răspuns scurt. Procedeul se realizează prin reluarea în enunţul-răspuns a verbului auxiliar cu care a fost formulat enunţul interogativ adiacent. Soluţiile traductive variază de la la *reduceri* (Have you seen him? I have. – L-ai văzut? Da.) la *expansiuni*, adică redări prin construcţii cu repetiţie integrală modificată a predicatului (Will you tell her ? I will. – Îi vei spune? Da, îi voi spune).

TS3	TT3
Margaret: Now we know Big Daddy's dyin' of – *cancer*...[...] Brick: **Do we**? Margaret: **Do we what**? Brick: Know Big Daddy's dyin' of cancer? Margaret: Got the report today.	Margaret: acum când **ştim** că Papa cel Mare o să moară de... cancer. .. [...] Brick: **Ştim**? Margaret: Ce **să ştim**? Brick: Că Papa cel Mare moare de cancer? Margaret: Azi a sosit rezultatul biopsiei.

BDD-V606 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 19:06:53 UTC)

Astfel de strategii sunt impuse de particularităţi ale discursului-ţintă în formularea răspunsurilor afirmative sau negative scurte (reluarea parţială a unui element al predicatului – posibilă în cazul formelor verbale la timpuri compuse – producându-se rar în vorbirea curentă).

Tendinţa generală este, totuşi, de păstrare a modelului repetitiv în schimburile şi în tranzacţiile la nivelul cărora reluarea se constituie în *mecanism proairectic* (înlănţuire specifică dialogului dramatic, care asigură progresul acţiunii în universul ficţional al piesei). Strategia de *segmentare* în perechi repetitive a *hetero-repetiţiilor în lanţ* este operată de Mihnea Gheorghiu în traducerea savuroaselor înfruntări dintre Dolly şi Beulah din Prologul piesei *Orpheus Descending.*

TS2	TT2
Dolly: Well, I was surprised when **I wint up myself!** Beulah: **You wint up you'self?** Dolly: **I did** and so **did you** because I seen you, Beulah. Beulah: I never said that **I didn't**. Curiosity is a human instinct.	D: Să-ţi spun drept, când am urcat am rămas surprinsă. B: Şi tu **te-ai dus** sus? D: Da, **m-am dus** şi **ai fost** şi tu, pentru că te-am văzut Beulah. B: N-am spus nicidecum că **nu am fost**! Curiozitatea este un instinct al omului.

În *Menajeria de sticlă*, traducătoarea percepe corect folosirea ironică a heterorepetiţiei în răspunsuri formulate prin repetarea identică a întrebării, în prima parte a intervenţiei: prefaţarea părţii de răspuns care oferă informaţia nouă prin secvenţe repetitive cu rol de confirmare mimează comportamentul de sprijin, conferind replicilor lui Tom *note zeflemitoare*, păstrate de traducere.

TS1	TT1
I hope that Mr O'Connor **is not too good-looking.** [*Modalizatorul dezideraţiv* formulează o întrebare indirectă] TOM: No, **he's not too good-looking**. He's covered with freckles and hasn't too much of a nose. AMANDA: **He's not right-down homely**, though? [structură *indirectă mixtă*] TOM: **Not right-down homely**. Just medium **homely**, I'd say. [reluare în enunţul negativ, de *infirmare*, şi în	Sper că domnul **O'Connor nu este prea frumos.** [întrebare indirectă] **Nu, nu este prea frumos.** E plin de pistrui şi are nasul cam cârn. **Dar nici prea urât sper că nu e.** [întrebare *indirectă* cu sintaxă afirmativă] **Nu, nu e nici urât. E aşa şi aşa.** [reluare parţială în enunţul de *infirmare*]

BDD-V606 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 19:06:53 UTC)

enunţul cu rol de *precizare* a informaţiei noi]	

Aplicarea acestor strategii se dovedeşte, însă, dificilă, în alte secvenţe ale textului. Considerarea *nivelului presupoziţional* în schimburi precum cel redat mai jos impune soluţii mai subtile decât simpla reluare parţială a unor elemente din intervenţia precedentă: în opinia noastră, un plus de relevanţă ar fi fost conferit de traducerea elementului *position* prin „funcţie" (*Ce funcţie* deţine tânărul acesta la depozit?). Justificarea este oferită de aşteptările înalte ale Amandei – formulate în alte locuri ale textului – privind statutul socio-economic al unui eventual pretendent. Contrastul dintre acestea şi realitatea meschină ar putea fi astfel reformulat, în textul-sursă, prin reluarea de tip ***asteismus***: funcţie – funcţionar.

AMANDA: …What **is this young man's position at the warehouse?** TOM […]: **This young man's position is** that of a shipping clerk, Mother.	A: Şi ce fel de slujbă are **tânărul acela** la voi la depozit? T: **Tânărul acela** este funcţionar la expediţie, mamă.

Mişcările argumentative de *contestare* sunt frecvent formulate prin diverse structuri de *reluare diafonică*: aserţiune pozitivă –aserţiune negativă, aserţiune – întrebare ecou sau afirmare – contestare – reafirmare. În secvenţe complexe, care combină mai multe astfel de structuri, traducătoarea recurge inspirat la tehnicile explicitării prin expansiune: în locuri în care textul-sursă foloseşte exclusiv mijloace repetitive pentru a marca diverse mişcări argumentative, textul-ţintă prezintă *elemente conversaţionale suplimentare* (evidenţiate prin litere aldine cursive) care facilitează decodarea *orientării ilocuţionare*.

TS1	TT1
Scena înfruntării dintre Amanda şi Laura, atunci când cea dintâi descoperă că fiica sa nu a frecventat cursurile Şcolii Comerciale Rubicam: şirul contestărilor construite în jurul elementului repetitiv *walk* conturează refuzul mamei de a a accepta infirmitatea fizică şi incapacitatea Laurei de a se adapta social.	
Laura: **I've just been going out walking**. Amanda: **That**'s not true. [act de contestare cu *referire anaforică*] Laura: **It is. I just went walking**. [act de contestare realizat prin *hetero-repetiţie parţială* şi *auto-reluare modificată*] Amanda: **Walking? Walking**? In winter? [...] Where did you **walk** to, Laura?	**Mă duceam** pur şi simplu **să mă plimb**. Nu-**i** adevărat! .[act de contestare cu *referire anaforică*] ***Ba da*, mă plimbam**, ***crede-mă***! [act de contestare realizat prin *marcă pragmatică* (soluţie pentru structura hetero-repetitivă), auto-reluare modificată şi marcă suplimentară a valorii de contestare] **Te plimbai? Te plimbai** în plină iarnă? ***Şi***, pe unde **te plimbai**, ***mă rog***?

BDD-V606 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 19:06:53 UTC)

[act de contestare prin întrebare ecou; întrebare parţială cu valoare expresivă]	[act de contestare prin *întrebare ecou*; întrebare parţială cu mărci suplimentare de expresie a valorii de „neîncredere”].

În *Orpheus Descending*, formele repetiţiei diafonice construiesc secvenţe memorabile de *susţinere comunicativă* şi de *sprijin fatic*, în dialogul dintre două personaje secundare, Beulah şi Dolly. Asigurând cadrul acţiunii dramatice, „bârfa” acestora completează golurile informaţionale din derularea scenică a evenimentelor sau asigură comentarii ale întâmplărilor din universul ficţional. Dinamica acestui schimb conversaţional este asigurată de replici iniţiative ale personajului Beulah, cadenţate prin hetero-repetiţie, de replici ale personajului Dolly. Replicilor afirmative de confirmare li se adaugă întrebări cu *funcţie fatică de menţinere a contactului*, încadrate în construcţii repetitive. Reţinând strategia conversaţională şi ritmul dialogului, traducătorul Mihnea Gheorghiu traduce astfel de secvenţe cu minime pierderi de efecte contextuale.

TS2	TT2
Beulah: You know what I sometimes **wonder**? Dolly: No. What do you **wonder**? B: I **wonder** sometimes if Lady has any suspicion...	B: Ştii tu ce **mă întreb** eu câteodată? [păstrare atentă a *simetriei deictice* din fraza originală prin opţiunea de a exprima subiectele pronominale] D: Nu, ce **te întrebi**? B: **Mă întreb** uneori dacă Lady are vreo bănuială...
B: Then one of them-gits-cincer or has a – stroke or somethin’ ? – The other one – D: ***Hauls in the loot*?** [*întrerupere justificată*] B: That’s right, **hauls in the loot**!	B: Apoi, unul din ei să zicem că se îmbolnăveşte de ceva subit [*soluţie eufemistică* pentru *cincer / cancer*] , sau are un atac de apoplexie sau ceva , **ei?** Celălalt... D: Celălalt **se aruncă asupra prăzii?** B.**Da, se aruncă asupra prăzii!**
Beulah: Jabe Torrance **bought** that woman. Dolly: **Bought her?** [întrebare ecou cu valoare expresivă: surpriza] Beulah: Yais, he **bought** her! He **bought** her and **bought her cheap** because she’d been thrown over …	Beulah: Jabe Torrance **a cumpărat-o** pe femeia asta. Dolly: **A cumpărat-o**? Beulah: Da, **a cumpărat-o**! **A luat-o chilipir**, fiindcă rămăsese pe drumuri… [Opinăm că prin valoarea expresivă deosebită a modalizatorului „chilipir”, repetiţia semantică *compensează* formele succesive ale auto-reluării din enunţul original]

BDD-V606 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 19:06:53 UTC)

Echivalenţe remarcabile sunt reuşite şi în secvenţele în care reluările în casacadă asigură *efecte comice*: reconfigurat în notele colorate ale discursului colocvial, „corul" modern prefaţează acţiunea dramatică (recurenta temă a unei „morţi anunţate", amintind de conversaţii de fond similare din *Cat on a Hot Tin Roof*). În astfel de tranzacţii, formele autorepetiţiei sunt dublate de heterorepetiţie, replica interlocutorului conferind intervenţiei iniţiative valori intensificatoare suplimentare.

TS2	TT2
Beulah: That man will **never** come down those stairs again!	**Niciodată** omul ăsta nu va mai coborî acea scară. [efecte poetice suplimentare: *hiperbaton*]
Dolly: **Never** in this world, honey. Beulah: He has th' **death sweat on him**! Did you notice that **death sweat on him?** **...** B: ...**Dog and me are so worried**. D: **Pee Wee and me are worried sick** about it. [*hetero-repetiţie amplificatoare* prin *complinire* cu determinantul „sick"]	Da, **niciodată** în viaţă, scumpo. **Avea sudoarea morţii pe faţă**, n-ai observat că **avea sudoarea morţii pe faţă**? Dog şi cu mine suntem foarte îngrijoraţi. Pee Wee şi cu mine ne-am îmbolnăvit **din pricina asta**. [*referire anaforică*]
Lady: About what?	**Din care pricină?** [*compensare* textuală a hetero-repetiţiei din enunţul anterior]
B: Jabe's operation in Memphis. **Was it successful?** D: **Wasn't it successful?**	Operaţia lui Jabe, la Memphis...**A reuşit?** **N-a reuşit?**
(..*The women...close avidly about her, tense with morbid interest*) Beulah: Somebody told us it had gone past the knife. Dolly: **We do hope** it ain't **hopeless**.	*(Femeile...se apropie cu priviri pline de o curiozitate morbidă*.) Ne-a spus cineva că era prea târziu pentru cuţit. Noi **tragem nădejde** că situaţia nu este **deznădăjuită.** [*simetrie lexicală* păstrată]
Eva: **We hope** and pray **it ain't hopeless.** [*hetero-repetiţie amplificatoare*, construcţii pleonastice] (*All their faces wear faint, unconscious smiles*)	**Sperăm** şi ne rugăm să nu fie **desperată.** [expresivitatea deviantă redată prin *formă coruptă*] (*Toate au un zâmbet şters, inconştient, pe faţă*.)

BDD-V606 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 19:06:53 UTC)

3. Concluzii

Observăm că, la nivelul *structurilor auto-repetitive*, variantele de traducere reuşesc să realizeze efecte echivalente de *intensificare* a unor stări stări afective sau a unor idei prin variate *strategii oblice*: echivalenţe între tipuri de realizare a repetiţiei (forme ale repetiţiei lexicale redate prin forme ale repetiţiei semantice sau ale repetiţiei sintactice), echivalenţe ale modalizatorilor cu funcţie de amplificare în construcţii repetitive cumulative. În privinţa *hetero-repetiţiilor*, tendinţa generală este de păstrare a modelului repetitiv în schimburile şi în tranzacţiile la nivelul cărora reluarea se constituie în mecanism proairectic asociat *procedeelor stilistice* (reluarea ironică, repetiţia de tip antanaclază) sau *mişcărilor conversaţionale* (reluarea cu funcţie de contestare sau de reafirmare a unui conţinut contestat, sau repetiţia cu rol de confirmare, de ranforsare şi de sprijin fatic). Reţinând strategiile conversaţionale şi ritmul dialogului, traducătorii redau astfel de secvenţe cu minime pierderi de efecte contextuale prin redare fidelă a structurilor repetiţiei diafonice şi ocazionale expansiuni ale enunţurilor prin particule pragmatice care facilitează decodarea orientării ilocuţionare. Opţiunile traducătorilor de a omite elementul repetitiv în anumite perechi de adiacenţă sunt justificate uneori de diferenţe sistemice (cazul reluării parţiale a predicatului în formularea răspunsurilor afirmative sau negative scurte). În alte instanţe, lipsa de percepţie a funcţiei stilistice a procedeului sau opţiunea liberă de a omite fenomenul rezultă în pierderi de efecte contextuale la nivelul mărcilor intensificării (spre exemplu, acte de contestare sau mişcări de incriminare atenuate).

Analiza întreprinsă arată că traducerile de dialog dramatic pot reda impresia de „autentic conversaţional", recurgând la aceleaşi sau la alte tipuri de strategii şi proceduri caracteristice schimburilor verbale curente, construind, astfel, un discurs cu un tip de coerenţă sintactico-semantico-pragmatică similară cu a originalului.

Bibliografie:

Bazzanella, C. (ed.), 1996. *Repetition in Dialogue*. Tübingen, Niemeyer.
Goffman, E., 1981. *Forms of Talk*, Philadelphia, University of Pennsylvania Press.
Ionescu Ruxăndoiu, Liliana, 1999. *Conversaţia. Structuri şi strategii. Sugestii pentru o pragmatică a românei vorbite*, Ediţia a II-a, Bucureşti, Editura ALL.
Johnstone, B., 1994. "Repetition in discourse: a dialogue", în Johnstone, B. (ed.) *Repetition in Discourse. Interdisciplinary Perspectives*, vol. 1. Norwood (NJ): Ablex Publishing Corporation, 1-22.
Norrick, N. N. 1987. "Functions of repetition in conversation", în *Text*,7/3, pp. 245-64.
Tannen, D. 1989. *Talking Voices: Repetition, Dialogue, and Imagery in Conversational Discourse*. New York, Cambridge University Press.

Corpus de studiu :

Williams, Tennessee, 1978. *Teatru*, Bucuresti, Editura Univers.
Williams, Tennessee, 2000. *Plays 1937 – 1955*, New York, The Library of America.
Williams, Tennessee, 2000. *Plays 1957 – 1980*, New York, The Library of America.
Williams, Tennessee, 2010. *Un tramvai numit Dorinţă*, trad. Antoaneta Ralian, Bucureşti: Art.

BDD-V606 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 19:06:53 UTC)

*** *Teatrul american contemporan, 1968.* Editura pentru literatură universală, Bucureşti.

ACKNOWLEDGMENT: This paper was supported by the project „Sustainable performance in doctoral and post-doctoral research PERFORM" - Contract no.POSDRU/159/1.5/S/138963, project co-funded from European Social Fund through Sectorial Operational Program Human Resources 2007-2013.

BDD-V606 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 19:06:53 UTC)